

mijnen. Het kan collega bok niet zijn ontgaan, dat ik aan zijn zijde sta, wanneer hij verdedigt, dat de arts op zeker oogenblik den plicht voelt en aanvaardt, de zijde van de moeder te kiezen en de vrucht op te offeren. Bij de bepaling van dat „zeker oogenblik” verwijt hij mij echter het aankweken van gevaarlijke, misschien wel misdadige weifelmoedigheid. Toch, in het voorbeeld, dat hij zelf geeft als vrij goed weergevend zijn kijk op de zaak — den kapitein van het meer of minder zeewaardige schip met kostbare lading — komen wij vrij dicht bij elkander te staan. De kapitein moet het goede oogenblik kiezen voor het overboord werpen van de kostbare lading, liever te vroeg dan te laat, volgens collega bok, noch te vroeg, noch te laat, volgens mij. Dit zal den kapitein zeker in zwaren tweestrijd brengen. Dat ook zijn gemoed daarbij „door angst en twijfel wordt verscheurd”, zal niet kunnen uitblijven. Dit behoeft niet te beteekenen een radeloos en redeloos over dek loopen, maar wel, dat hij, het hoofd koel houdend, alle bijzonderheden van het benarde geval, waarin hij verkeert, beschouwt en overdenkt, totdat het hem en zijn scheepsraad duidelijk wordt, dat nu het oogenblik is aangebroken voor den beslissenden stap. Of de Raad van Scheepvaart hem later gelijk zal geven of niet, dit wacht hij af: voor zijn geweten meent hij verantwoord te zijn. Zulk een kapitein bedoelen wij beiden, niet den luchthartigen, die bij voorbaat de kostbaarheid, de kostelijkheid der lading onderschat.

B. J. KOUWER.

DE BEHANDELING VAN PNEUMONIE.

Met veel belangstelling las ik het artikel van collega VAN DER VELDE in het *Tijdschrift* van 16 Februari j.l.

Het is niet mijn bedoeling een woord te schrijven over het behandelen van patiënten met longontsteking met welke geneesmiddelen ook; aanleiding tot dit schrijven geeft mij de zinsnede op bldz. 825:

„Ik paste natuurlijk ook PRIESNITZ-omslagen toe, die ik zoolang gebruikte, „tot de demping en het bronchiaal ademen verdwenen waren”.

Juist die PRIESNITZ-omslagen bij longontsteking doen m.i. vaak meer kwaad dan goed.

VOORDEELEN.

1. Pijnstillend, dus alleen bij hevige pijn toe te passen.

NADEELEN.

1. het aanleggen vermoeit den patiënt die vóór alles rust noodig heeft, veelal zeer; dit geldt in het bijzonder waar geen geschoolde hulp aanwezig is.
2. Zit het verband goed, dan belemmert het vaak de ademhaling, die toch al bezwaarlijk gaat; zit het niet goed, dan komt de natte doek ten slotte terecht op buik, bil of lendenen.
3. Het veroorzaakt vaak huiduitslagen vooral bij jonge kinderen (vaselinebescherming).

Mijn persoonlijke ervaring heeft mij niet geleerd, dat het oplossen van ontstekingsinfiltraten door een PRIESNITZ-verband bevorderd wordt.

Misschien kunnen deze regelen er toe bijdragen een rem te vormen tegen de associatie longontsteking-PRIESNITZ-verband.

Amsterdam, 18 Februari 1929.

Dr. J. DE HARTOGH JR.